List 48. **NOVICE** Tečaj XXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 1. decembra 1869.

Gospodarske stvari.

Véliki zbor družbe kmetijske kranjske

24. novembra.

Letošnji zbor ni bil samo obilen po številu svojih družbenikov (zbralo se jih je nad 70), temuč tudi živahen po razgovorih, in važen po nekterih sklepih v prid domačega kmetijstva, kamor posebno štejemo sklepe zarad zboljšanja lanú in prediva. Trajalo je zborovanje čez dopoldne in zbor se je popoldne ob treh spet začel ter končal proti 6. uri zvečer. Na ogled postavljene so bile sledeče stvarí: ruski in holandski lan v surovem stanu, potem pa v predivo izdelana v različnih stopinjah po belgiški šegi; — gosp. Rihard Dolenec je vse te rečí prinesel iz Moravskega, kamor ga je letos družba kmetijska poslala z A. Piskarjem iz Motnika in J. Majaronom iz Borovnice vred, da se djansko izurijo v belgiškem izdelovanji lanú, ktero dandanes prekosí vsako drugo blagó. Razstavica lanú in prediva Dolenčeva je obračala, in to po pravici, pozornost vseh praktičnih kmetovalcev na-se. Poleg tega je bilo razstavljeno veči del za to izdelovanje potrebnega orodja, ki ga je izdelal Piskar iz Motnika, kakor ga je videl na Moravskem, in ki je pripravljen, po nizki ceni napraviti tako orodje gospodarjem, ki ga bojo ob svojem času želeli; zraven tega orodja bila je napovedana še ena veča mašina, ki pa ni prišla iz Moravskega zarad ovir na železnici. Kadar tedaj pride v Ljubljano, videla se bo v pisarnici družbe kmetijske. Tretja stvar, ki je bila razstavljena, bila je lesena pumpa za gnojnico poleg gnojnišč, narejena po enaki gospodarja Jarca v Medvodah; odbor družbe kmetijske jo bode priporočal v svojem poduku, ki ga bode na svitlo dal pod naslovom: „kako naj se pametno narejajo gnojnišča“, kader bo razpisal premije za umno narejena gnojnišča. — Gosp. Scholmajer je razpostavil drobnogled (mikroškop), ki si ga je družba kmetijska iz državne podpore kupila za preiskovanje svilnih črvičev itd. — Viši gozdnar gosp. Scheyer je razpostavil modél za dovaževanje lesá.

Vrnimo se potem k popisu tega, kar se je godilo v zboru, kterega sta počastila gospod c. kr. deželni predsednik pl. Conrad in deželni glavar pl. Wurzbach sè svojo nazočnostjo, in v kterega je prišlo mnogo družbenikov iz Ljubljane in iz vseh krajev Kranjskega, iz Štajarskega gosp. dr. Razlag.

Zborovanje je začel z ogovorom v slovenskem in nemškem jeziku družbe podpredsednik g. dr. E. Costa. Pred vsem povdarja imenitno stališče, ki ga ima družba kmetijska od onega časa, kar je grof Potocki prevzel ministerstvo kmetijstva in kar deželi dohaja državna podpora za mnoge razdelke kmetijstva; potem obžaluje, da ni še mogoče bilo osnovati novih podružnic, ker tudi še niso osnovane nove občine, s kterimi se imajo po sklepu zbora lanskega vjemati podružnice; to pa se bode menda kmalu zgodilo; dalje omenja važnosti današnjega zbora, v kterem se ima družbi voliti nov predsednik namesti mnogozasluženega gosp. Fid. Trpinca, in naposled imenuje zastopnike avstrijskih kmetijskih družeb, ki v znamenje prijazne zveze se po njih želijo udeležiti današnjega zbora; družba dunajska je imenovala za svojega zastopnika gosp. Fid. Trpinca, družba štajarska gosp. Ferd. Schmidta, družba gornje-avstrijska gosp. dr. H. Costo, družba v Pragi, Brni, Levovu, Zagrebu, Celovcu in Salcburgu dr. Jan. Bleiweisa, družba v Trstu gosp. viteza Gutmansthal-a, družba tirolska gosp. A. Brusa.

Po začetnem predsednikovem govoru začel se je vršiti program današnjega zbora.

Tajnikov adjunkt gosp. Brus bere sporočilo glavnega odbora o važnejših opravilih in obravnavah odborovih od lanskega zbora do letošnjega; njegovo delovanje kaže 932 toček, ki so se obravnavale v 19 sejah, med kterimi je bilo 6 tacih, v kterih sta bila sl. c. kr. deželna vlada in sl. deželni odbor nadomestovana po svojih zastopnikih.

Sporočilo našteva pred vsem izvrševanje lanskih zborovih sklepov ter pravi, da je odbor Njihovi ekscelenciji ministru kmetijstva grofu Potockemu poslal diplomo častnega uda, ktero je gospod minister radosten sprejel; — da se nove podružnice niso mogle ustanoviti zato, ker — kakor je že predsednikov govor navedel — še nove občine (soseske) niso gotove; — da gozdarska šola, ktero je družba kmetijska prva sprožila, se je po blagodušnosti kneza Schönburga in s podporo sl. deželnega zastopa letos v Šneperku začela; — da se bodo môgle premije za žive meje deliti, je družba kmetijska razdelila podučno knjižico v 2000 iztisih; — da letopisa družbenega slovensko-nemškega je prišel na svitlo 1. zvezek, drugi se tiska; odbor prosi, naj mu kmetovalci in gozdarji blagovolijo pošiljati gradivo. — C. k. ministerstvo kupčijstva je družbi poslalo načrt colne tarife v presojo; odbor jo je pretresel in ministerstvu svoje mnenje razodel; — c. kr. ministerstvo kmetijstva je dalo družbi kmetijski državno denarno podporo v roke s tem dostavkom, da se k tem obravnavam vselej pokličeta vladni zastopnik in zastopnik deželnega odbora; to se je zgodilo: c. kr. deželne vlade svétnik gosp. Roth je zastopal vlado, deželni glavar pl. Wurzbach deželni odbor; — na vprašanje c. kr. ministerstva kmetijstva: kako bi se dalo povzdigniti vrtnarstvo in sadjerejstvo, je nasvetoval odbor učitelja, ki naj bi po deželi hodil, razstave sadja in zelenjadi s premijami, delitev podučnih knjižic, žlahnih cepičev in

murbovih dreves marljivim sadje- in murborejcem, premije v denarji pridnim ljudskim učiteljem; — na vprašanje c. k. deželne vlade: kaj družba misli o štajarski postavi zarad povzdige živinoreje? je odgovoril, da postava, ki preveč namerava, ne bode nič dosegla; odbor tedaj ne odobruje te postave, in ono postavo za boljo priznava, ki jo je osnovala koroška družba; — po željah c. kr. ministerstva kmetijstva je družba letos 8 učiteljem ljudskih šol podarila svilnega semena; — na poziv c. k. deželne vlade je odbor imenoval dva izvedenca, ki sta bila sodnika v komisiji za delitev konjskih premij letos v Kranji; — na vprašanje c. kr. deželne vlade, naj družba pové: ali je kaj škodljivih zaprék v prehodu lesa in gozdnih pridelkov iz roke v roko? je odbor c. kr. deželni vladi odkritosrčno razodel, da zlasti na Notranjskem nektere grajščine tako nemilo ravnajo z gozdi, da onim, ki imajo v teh gozdih pravice do lesá, nazadnje ne bo nič ostalo; tako sekanje lesá ustaviti, je res zadnji čas; — na vprašanje c. kr. deželne vlade: ali bi ne bilo treba napraviti novih štacij za cesarske žebce in žebce pomnožiti na nekterih dozdanjih štacijah, je odbor nasvetoval oboje in imenoval kraje, kje naj se napravijo nove žebčarije; — popis nove trtne bolezni, ki se kaže na Francoskem, je po željah c. k. ministerstva kmetijstva odbor razposlal podružnicam vinskih krajev; — c. kr. deželno predsedstvo je družbo vprašalo: kterim ljudskim šolam naj se darujejo Hartingerjeve kmetijske table, ki jih je kupilo Njegovo Veličanstvo; odbor je pritrdil mnenju vladinemu; — novo predivno rastlino Ramie imenovano, si bode družba naročila iz Amerike; — c. kr. deželna vlada je naznanila družbi kmetijski 8 učiteljev, ktere je mislila letos na Dunaj poslati, da se ondi učijo kmetijstva, ter prašala družbo: ali pritrdi njenemu mnenju; družbin odbor je pritrdil, samo dva učitelja drugače nasvetoval; — na vprašanje c. k. ministerstva kmetijstva, kako bi se dalo v našem cesarstvu napraviti to, da ne bi iz tujih dežel se toliko semena, zelenjadi, sočivja, cvetlic, žita, drevja itd. vvaževalo v naše cesarstvo, marveč da bi se domá izrejevalo, je odbor odgovoril v obširnem spisu. — Vse to in še več druzega je zboru naznanjalo odborovo sporočilo. (Dal. prih.)

Iz gozdarske šole v Sneperku.

II.

V zadnjem dopisu sem sploh spodbujal svoje rojake, naj z gozdom pozorno ravnajo; danes pa bi želel gospodarje prepričati, v koliko škodo zabredejo zarad lakomišljenosti in neprevdarjenosti o gozdnih zadevah.

Poglejmo gospodarja, kteri s sekiro na rami koraka v gozd, da poseka lepo hojo ali kako drugo drevo. Ogleduje, kar naenkrat zapazi hojo šibko v premirju. Stiska, ki ga je v gozd gnala, ga prisili, da poseka to drevo. Se vé da se on ne zaveda, kaj je s tem storil; zadovoljen je, da le sebi zadosti v hudi stiski; — gozd naj je kakor je! Ko bi pa prevdaril, da vsako posamesno drevó, torej tudi ves gozd potrebuje mnogo časa, da izraste, in da le izrastlo drevó mu dá kaj dobička, gotovo bi ravnal bolj prevdarno.

Na vsakem štoru, ako deblo prežagaš, opaziš okrogle proge; letnice jim pravimo. Tisti prostor, ki je med vsako tako letnico, je prirastek vsakega leta. Dalje pa zapazi, da te letnice niso enako široke; naj ože so skoro povsod pri srcu drevesa. Potem prihajajo veče. Od 60 do 100 let se letnice navadno širijo, od 100 let naprej se pa krčijo. Ker vsako tako letnico kaže prirastek vsakega leta, tedaj lahko rečemo: od 60—100 let največi prirastki nastanejo.

Iz tega se toraj učimo:

Ako smo 50—60 let drevesu časa pustili, da se je debelilo, namreč v tistem času ko je še prirastek majhen bil, vendar mu bomo zdaj še nekoliko časa prizanesli, ko ima veče in zdatnejše prirastke.

Znano je, da debelo drevo ima veliko večo ceno kakor šibko, ki se ravno debeliti jame.

Od dneva do dneva se po trgih po debelem in sploh po takem lesu poprašuje, ki ima kupčijsko mero, al takega le redko nahajamo, šibkega pa je toliko, da ga tako dober kup dobé. Gospodarji ne prevdarijo, da so gozdu svojemu veliko škodo naredili, sebe pa v zasmeh pripravili.

Vzemimo na priliko drevo, ki je v 50. letu svoje starosti posekano in v premiru 12" ima. Ako s takega debla žaganice izdelamo, jih bomo le malo dobili in šibkih, pa še te bodo slabo ceno imele. Žaganica iz tacega debla stane po 20 krajc.; ko bi pa bilo drevo rastlo le še 16 let, bilo bi premirje v teh letih 6—8 palcev debeljše v prirastku, in ne dobili bi toliko žaganic ko pred 15 letmi, ampak še več, in vsaka bi bila za polovico več vredna, to je 40 kr. Ako smo za tako žaganico, ki ima ceno 20 krajc. čakati morali 20 let, zakaj ne bi čakali še samo 15 let, in imeli bi skoro še enkrat več blaga.

Naš kranjski les gre večidel v primorska mesta: v Trst, Reko itd., mora tedaj tako imenovano kupčijsko mero spolniti, — da pa to le z zrelim in zdravim lesom, vsaki lahko razvidi.

Res je, da marsikterega gospodarja hudo za denar pritiskajo; al s tem, da mlad gozd poseka, si ne polajša težav, ampak se še v večo škodo pogrezne.

Zdaj pa še nekaj.

Po mnogih skušnjah je do dobrega dognano, da s zatiranjem gozda rodovitnost zemlje peša, da se podnebje spremeni, da je suše več, toče več itd., kajti gozdi so, ki solncu ne pripuščajo, da bi tako hudo pripekalo in rastline kvarilo, — gozdi so, ki vzdržujejo, da se zemlja ne ruši in ne lomi, da svižec naših lepih travnikov in rodovitnega polja ne zasuje, — gozdi so, ki varujejo, da se studenci in potoki ne posušé, da imamo prepotrebno vodo zá-se in za živino, — gozdi so, ki varujejo, da sneženi plazi ne zaspejo ljudi, njih stanovanja, — gozdi, zlasti na visočinah, so, ki vzdržujejo silne viharje in megle, na-se vlečejo, da potem prijetno dežuje itd.

To, mislim, da so tehtni vzroki, da se z gozdi prevdarno ravna.

Ko bi nam gozdi samo les dajali, vredni so že največe skrbí; ker so pa tudi nositelji lepega vremena, in ker je od njih odvisna rodovitnost zemlje cele dežele, zato je njihova vrednost tem veča.

Vse to spoznavši ravnajmo tako, da nismo sami sebi na škodo, a tudi tako, da nas naši zanamci ne bodo kleli, ampak slavili našo pamet. Kaj ne, da dobro dè to sinu, ako mu oče zapustí kaj denarja, živinice in druzega blagá — tako dobro délo bo pa tudi sinu, ako po očetu podedva lep gozd — velik kapital, ki je še več vreden kakor papirnati bankovci!

Franjo Padar.

Gospodarska novica.

* Ignama se imenuje sad v Kini, ki je podoben krompirju, pa je po okusu še bolji in rodovitneji; v francoski Švajci Ignamo že pridelujejo in radi jedó.

Delovanje*)
deželnega zbora kranjskega 1869. leta.
IV.

Zavolj posebne važnosti, ki jo ima za našo deželo zadeva o gruntnem davku, in zavolj posebne skrbljivosti, s ktero je vselej obravnaval deželni zbor to zadevo, je sklenil odsek, kakor druga leta, tako tudi letos, zastran njega posebno poročilo podati.

Glasilo se je to sporočilo, kteremu je bil poslanec Svetec poročevalec, tako-le:

Slavni zbor je lansko leto pritrdil nasvetu, naj se z ozirom na to, da ima v kratkem priti nova postava o gruntnem davku, ne prosi več, kakor prejšnja leta, od ministerstva odpust davka po nekem stanovitnem percentu ali v nekem stanovitnem znesku, ampak naj se gleda na to, da se bo po Njih Veličanstvu milostljivo izdani sklep od 31. decembra 1864. leta na tanko dopolnoval. To je danes stališče, na kterem se nahajamo. In odsek mora potrditi ter z veseljem naznanjuje, da želje po slavnem zboru lani v tem oziru do vis. c. kr. vlade izrečene, niso neuslišane ostale.

Kar je namreč slavni zbor lani od slavnega predsedstva c. kr. deželne vlade prosil, naj bi se po omenjenem Najvišem sklepu od 31. decembra 1864. leta gruntni davek ne odpisoval samo zavolj slabe letine, ampak tudi zavolj preobloženja; potem naj bi se tisti zneski, ki se imajo zavoljo preobloženja odpisati, že precej od začetka leta izločili in ne tirjali; in potem naj bi se nasveti, koliko in komu se ima kaj odpisati, konec vsacega leta in pred ko mogoče predlagali, temu vsemu popolnoma ustreza ukaz, ki ga je izdalo c. k. finančne direkcije predsedstvo 19. avgusta 1869. t. l., št. 929 do c. k. okrajnih glavarstev in c. k. davkarij, in ki se od besede do besede glasí tako-le:

„C. k. finančne direkcije predsedstvo v Ljubljani je izdalo 19. avgusta t. l. pod št. 929 do vseh c. k. okrajnih glavarstev in c. k. davkarij naslednji ukaz: Visoko c. k. finančno ministerstvo je z odpisom od 7. t. m. zastran tega, kako se ima izvršiti Najviši sklep od 31. decembra 1864. leta, le-sem odgovorilo, da bo vprihodnjič pri odpisovanju davkov na dve reči gledati, namreč na preobloženje in pa na zadrege, ki jih časa okoliščine prizadenejo posamesnim davka plačevalcem in občinam. Od teh dveh reči (momentov) se prva ne spreminja, in le druga je podvržena premembam in negotovosti. Iz tega pa nasleduje, da se ima po takih krajih Kranjskega, ki so najbolj preobloženi, tisti davkov znesek, za kterega so preobloženi, vsako leto, do splošne uravnave gruntnega davka, odpisovati, in da je potem le od okoliščin, ki med letom nastopijo, zavisno, ali se tem krajem še drugi zneski, razen omenjenega, in potlej ali se tudi še drugim krajem dežele kaki davkovi zneski odpišejo ali ne.

Ob enem je visoko c. kr. finančno ministerstvo zapovedalo, naj se za to skrbi, da bodo niže gosposke že ob začetku vsacega upravnega leta tiste zneske, ki se imajo posamesnim davka plačevalcem, celim občinam in okrajem zavolj preobloženja vsikakor odpisati, izločevale in posebej zaznamovale, oziroma ne pobirale ter dotičnih davka plačevalcev, občin in okrajev nikakor ne s silo nadlegovale.

Vsled tega se s tem ukazuje nižim gosposkam in uradom, naj, če je treba po zaslišanji zaupnih mož, občinskih županov in finančnih ter davkovskih uradnikov, ki so v okraju, najdalje do konca oktobra t. l. individualne, vestno sestavljene izkaze od tistih davka plačevalcev, za ktere so se ali se bodo v izkazih zavolj odpisanja davkov predloženih ali predložiti se imajočih svetovali zneski za odpis samo zavolj preobloženja brez obzira na kake druge okoliščine, — kteri zneski se imajo precej za leto 1868. in za naprej zavolj odpisovanja posebno zaznamovati, ter se ne smejo pobirati, — semkaj podajo z natančno povedbo, koliko ima vsak davka plačevalec vsega davka, in koliko se ga je posebej zaznamovalo, ali naj do tistihmal naznanijo, da nič tacih zneskov ni, kteri bi se posebej zaznamovati imeli.

Pri tem se opominja, ker gozdi kranjske dežele z davki niso preobloženi, naj se pri dotičnih nasvetih na to gleda.

Ker se ima zaznamba tistih zneskov, ki se imajo stanovitno odpisovati, vselej od začetka leta napraviti, naj se ta zaznamba na podlagi najvestnejše pozvedbe precej naredí ne samo za 1869. leto, ampak tudi za 1868. leto, za ktere se še ni odpisovalo, in naj se zaznamovani zneski za zdaj ne pobirajo.

Za naprej naj se pa vselej že od začetka vsacega upravnega leta zneski, ki se imajo zbog znane, nespremenljive okoliščine preobloženja posamesnim davka plačevalcem, celim občinam ali okrajem vsikakor odpisati, izločijo in zaznamovajo, oziroma ne pobirajo, in naj se zavolj teh zneskov dotičnim davka plačevalcem ali okrajem nikdar sila ne dela.

Nasveti za odpis naj se pa, kakor doslej, po izvedbah in s posebnim ozirom na okoliščine, ki so med letom nastopile, semkaj storé proti koncu vsacega leta, in sicer posebej

a) iz znanega nespremenljivega vzroka preobloženja;
b) iz vzroka, da je davka plačevalec v stisko prišel zavolj slabih časov.

Iz tega nastaja za podstoječe davkovske gosposke in urade nezogibna dolžnost, da na premislek vzamejo in semkaj oznanijo, do kterega dne tega leta bodo nasveti môgli semkaj priti, da se bodo odpisni nasveti pod a) in b) mogli do konca tega leta za razsod godni viši gosposki predložiti. — Ta oznanila in poročila naj se pred ko mogoče po c. k. okr. glavarstvih semkaj pošljejo.“

Le eno vprašanje je zdaj še, namreč to, ali bodo tudi izvršilni organi, to je, c. k. okrajna glavarstva in c. k. davkarije svojo nalogo na tanko in vestno dopolnovali v tem obziru, da bodo, kolikor je koli mogoče, vse preobložene izkazovali, ter ne gledé na veliki trud in težave, ki jih ima tako delo, za to skrbeli, da bodo ti vsi, kolikor mogoče v pravični razmeri, deležni dobrote, z Najvišim sklepom od 31. decembra 1864. leta jim namenjene. Le ako tudi ti organi storé svojo dolžnost, nadjati se je primernega in zdatnega vspeha, ker je znano, da vis. c. kr. ministerstvo, ki preobloženje naše dežele z gruntnim davkom že od zdavnej previdi in pripoznava, nikdar ni odrekovalo privoljenja, da bi se ne odpisovalo vse, kar se je od teh nižih organov za odpis predlagalo. Ako pa niže gospóske za kteri kraj nič ne predložé, potlej se samo ob sebi razume, da ministerstvo tudi nobenega odpisa privoliti ne more. To je bilo, kakor je podoba, tudi krivo, da se je za 1867. leto več ko dve tretjini menj odpisalo, kakor za 1866. leto; to je krivo, da se nekim okrajem odpisujejo precejšnji zneski, a drugim, ki so tudi preobloženi, nič; ali da se istemu okraju eno leto odpiše, drugo ne.

Iz spodej pridjanega izkaza je razvidno, kako se je v imenovanih dveh letih po raznih okrajih zastran tega godilo. Vidi se, kako različno se je ravnalo, kako ne enako je bila dobrota razdeljena. Odsek opominja za primer le notorično ubozih okrajev Kočevja, Ribnice in Velikih Lašč, kterim se obe te leti ni skoraj čisto nič odpisalo.

*

*) V prejšnjem listu na 383. strani namesti 39.000 gold. beri 3900 gold.

Po vsem tem je eno gotovo, namreč to: ako hočemo, da se blagosrčni namen Njih Veličanstva izpolni, moramo z vso pazljivostjo na to gledati, da se pozvedbe, kdo je preobložen, po vseh okrajih, in to kolikor mogoče, enakomerno storé. Zato bo treba, da se tista c. kr. okrajna glavarstva, ki so doslej v tej reči zaostajala, prebudé na živeje delovanje; da, če potrebujejo kacega navoda ali nauka, jim se ta dá, in ker je posebno na tem ležeče, da so zaupniki, ki se po finančnega vodstva ukazu smejo privzeti, res izvedeni, zanesljivi in tudi pred ljudstvom zaupanja vredni možje, zato naj bi se priporočilo c. k. glavarstvom, v ta namen jemati tudi take možé, ktere bi občinski zastop sam zato izvolil.

Odsek je tedaj sklenil, slavnemu zboru neke, tem ravno razloženim okoliščinam primerne nasvete postaviti.

Vrh tega je odsek pri pogovoru o gruntnem davku premišljal in pretresal še neke druge nepravilnosti, ki naj bi se v zlajšavo davka plačevalcem brž ko mogoče odpravile.

Ljudem se namreč izdajajo davkovske bukvice še zmirom samo v nemškem jeziku, čeravno je že zdavnej obljubljeno, da bodo tudi v slovenskem.

Potem je pri nekih davkarijah večkrat ta navada, da ljudem, ki imajo na več bukvic plačevati, če kaj na odbot (à konto) prinesó, jim se to ne zaračuna po primeri na vse bukvice, ampak včasi menda iz same lágoti (komoditete) samo na ene bukvice.

Potem se pa lahko zgodí, da je na ene bukvice ves dolg za celo leto izplačan, na druge pa za celo leto še ostane, in ljudjé, ki so mislili, da je znesek, ki so ga plačali, vsaj za ene kvatre, ali morebiti za pol leta za ves davek zalegel, ostanejo po omenjenem ravnanju še naprej v dolgu in rubežni.

Poslednjič se je omenilo katastralne reambulacije, ki je še zmiraj v naši deželi, in odsek je bil zastran nje te misli, da je zdaj gledé na novo postavo o zemljiškem davku najbrže odveč, in da bi lahko prenehala, ali vsaj, ako se vladi zdi še potrebna, naj bi se vsaj nikakoršni stroški več občinam ne nakladali, ker ima po §. 14 omenjene nove postave vse take stroške sama država trpeti.

Odsek prinaša tedaj sledeče nasvete: Slavni zbor naj sklene:

Slavne c. k. deželne vlade, oziroma c. k. finančne direkcije predsedstvo se prosi:

a) naj blagovoli svojo pozornost obračati na to, da se bo Najviši sklep, dotično njegov ukaz od 19. avgusta t. l., štev. 929, po vseh okrajih, kolikor koli mogoče, enakomerno spolnoval, ter v ta namen delovati na c. kr. okrajna glavarstva in c. k. davkarije, ako bo treba, z naukom in spodbudo;

b) naj blagovoli c. kr. okrajnim glavarstvom priporočiti, da bodo pri pozvedovanju, kdo je preobložen, za izvedence in zaupnike privzemali tudi take možé, ktere občinski zástop (županije) za ta namen naznani;

c) naj blagovoli poskrbeti, da se davkovske bukvice izdadó v nemškem in slovenskem jeziku;

d) naj blagovoli c. kr. davkarijam ukazati, da naj tistim davkaplačnikom, ki na več bukvic plačujejo, njih delna plačila (Theilzahlungen), ki še niso zapadla (fällig), kolikor je mogoče, na vse bukvice enakomerno zarajtujejo;

e) naj blagovoli poskrbeti, da se vsi stroški za katastralne reambulacije, če te vsled nove postave o zemljiškem davku ne prenehajo, po §. 14. te postave, prevzemó na državo, in se občine od njih rešijo.

Pregled,

koliko se je vsled najvišega sklepa od 31. decembra leta 1864. raznim okrajem Kranjskega odpisalo gruntnega davka s tretjinsko priklado za leto 1866. in 1867.

Ime okraja	Za leto 1866 gold.	1866 kr.	1867 gold.	1867 kr.
Bistrica	4192	4	4208	56
Brdo	6082	42	nič	nič
Črnomelj	5604	43	3177	64
Idrija	704	31	477	89
Kamnik	610	28	nič	nič
Kočevje	nič	nič	nič	nič
Kostanjevica	2741	48	nič	nič
Kranj	10.661	95	nič	nič
Kranjska gora	24	56	71	66
Krško	3563	43	nič	nič
Lašče (Velike)	104	73	nič	nič
Litija	313	10	nič	nič
Ljubljana, mesto	nič	nič	nič	nič
Ljubljanska okolica	17.667	20	nič	nič
Loka	5023	92	nič	nič
Lož	1864	41	733	62
Metlika	3227	69	2593	79
Mokronog	2790	95	nič	nič
Novomesto	5493	6	2951	72
Planina	2607	54	469	84
Postojna	4596	19	6546	41
Radeče	1199	95	nič	nič
Radoljca	243	7	nič	nič
Ribnica	nič	nič	nič	nič
Senožeče	3695	39	*)	
Trebno	3733	45	1766	81
Tržič	195	7	nič	nič
Vipava	2644	78	2897	45
Višnja gora	6664	17	nič	nič
Vrhnika	8495	18	nič	nič
Žužemberk	1464	3	760	13

*) Senožeče so bile to leto združene s Postojno.

Ko je c. kr. deželni predsednik iz vladinega stališča razjasnil gori omenjene 4 predloge in rekel, da predloga prvi in drugi sta že rešena po vladinem ukazu, ki je letos šel do okrajnih gospósk in davkarij, in da tudi 3. predlog se bode rešil v tem smislu, 4. predlog pa da se ne dá izpeljati, ker katerska reambulacija je od cenitve davka popolnoma neodvisna in stroškov njenih ne more država na-se vzeti.

Poslanec Dežman opominja, da, ker se davki odpisujejo, s tem odpisom odpadajo tudi deželne in občinske priklade, po tem odpadku pa deželni zaklad in dohodki občin škodo trpijo; zato nasvetuje, naj se deželnemu odboru dá nalog, da prevdari, kako bi se tej škodi v okom prišlo.

Za njim poprime dr. Toman besedo in govorí tako-le:

Jaz nisem mislil o tej stvari govoriti, ktero je opomnil prečastiti govornik. Moram mu prav dati, da moramo pozorni biti, kako da bomo skrbeli za to, da, ako se davki odpisujejo, naš odškodovanski zaklad ne trpí preveč, ker sicer nas ena druga stvar v večo zadrego spravi, kakor pa davki. Kar pa zadene sploh naše zemljišne davke, se je o njih že toliko v našem zboru do zdaj govorilo, da ni potreba vseh tožeb o zemljišnem davku, in vseh prošenj vsakokrat ponavljati, temveč bi se skoraj smelo upati, da, kar gospod deželni predsednik sam pripoznava, da je dežela pre-

obložena, in ko je od ministra prišel ukaz, po kterem se prav tolmači najviši sklep od 31. decembra 1864. leta, kteri se je do zdaj v škodo naši deželi rabil, da se bode gospod deželni predsednik potegnil za to, da bi se naši deželi, kar zemljišne davke zadene, pravica skazala, da bi se tolikanj odpisalo, kakor je mogoče. Da vsi davkarski uradniki ne dopolnujejo na tanko in enako svoje naloge, kaže nam dotični pregled, koliko se je odpisalo davka za ta in oni okraj, in to je prav, da je odsek ta pregled poročilu pridjal.

Če človek pogleda ta pregled, mu pade na enkrat v oči taka različnost o tem, koliko je za en okraj odpisano bilo in koliko za drugi, in vendar so si ti okraji enaki, kar zemljišne davke zadene, to je, da so z zemljišnim davkom enako preobloženi.

Človek mora misliti, da ta različnost izhaja po tistej osobi, ktera v enem okraji bolje za ljudstvo skrbí, kakor v drugem. Glejmo samo ljubljansko okolico. Leta 1866. se je odpisalo 17667 gold. 20 kr., za leto 1867. pa nič, da-si je ravno isti sklep bil za leto 1866. kakor za leto 1867., in če je bila leta 1866. preobložena z davki, je bila 1867. leta ravno tako preobložena. (Res je!)

To je le ena sama prilika, s ktero dokažem, kaka krivica se more goditi, ako se ne spolnuje po najvišem sklepu to, da bi se odpisal davek, s kterim je kdo preobložen; to je zapovedano, in ni nobenemu na prosto voljo dano.

Če pogledamo v pregledu ljubljansko okolico 1866. leta, in spet ribniški okraj 1866. leta vidimo, da ribniškemu okraju ni nič odpisanega, ljubljanski okolici pa 17667 gold. 20 kr.! Kdo je vzrok temu enemu in drugemu? Tisti gospodje, ki imajo za to skrbeti. (Dobro, dobro!)

V radoljiški okolici je bilo leta 1866. odpisano 243 gold. 7 kr., leta 1867. pa nič! Tukaj, gospôda moja, v tem pregledu je zrcalo, kako različni uradniki za naše okraje različno skrbijo (živa pohvala), in ker jim je na prosto dano, kako eden za eno leto skrbí, za drugo pa ne, kakor se je godilo ljubljanski okolici.

To je žalostno, in mislim, da prečastiti gospod deželni predsednik mora sprevideti, da to se ne more na prosto voljo puščati predstojnikom, ali oni hoté spoznati, da so okraji preobloženi ali ne; temveč ako ne storí kdo svoje dolžnosti, mora se po drugem sredstvu skrbeti za to, da se za vse kraje enaka pravica godí. Jaz dobro vem, da so eni okraji bolj in drugi manj obloženi, to mi je znano, ker sem jaz od začetka to stvar sprožil, in na tanko dokazal, kteri so bolj obloženi, ali v tem, kakor sem dokazal, sem vendar tudi dokazal, da take različnosti ni, da bi se za ljubljanski okraj za eno leto odpisalo skoro 17 do 18 tisuč in za ribniški in radoljiški okraj pa nič!

Kdo bode mislil, da je ljubljanska okolica bolj preobložena, ker se vendar lahko vse v denar spravi, kakor ribniška, radoljiška in kočevska, za ktere okraje leta 1867. in oziroma 1866. leta ni bil krajcar odpisan?

Tedaj želimo in prosimo, da prečastiti gospod deželni predsednik posebni pozor ima na to, da se najviši sklep od 31. decembra 1864. leta, dobrota našega presvitlega cesarja, naši deželi izkazana, ne skazuje na enih krajih samo, temveč na vseh krajih, da se ljudstvu dá, kar mu gré.

Dalje bi še rad opomnil, in prosil, da prečastita deželna vlada tudi na to pozor obrača, da če sila tako daleč pride, da ljudje davka plačati ne morejo, da se jim popisati in zarubiti mora premakljivo blago, in potem prodati po javni dražbi, naj se skrbi, da se fundus instructus potreben za gospodarstvo ne bode prodal; na primer, potrebna živina, vozovi itd. kar je neobhodno potrebnega, da se naprej pelja gospodarstvo.

To je eno, in druga prošnja gré na to, da naj se častiti uradniki davkarski zarad sprejemanja štiber tako držijo, da bodo kmetje, kterih nekteri imajo do 10 ur hodá svojo štibro plačati, svoj posel kar hitreje mogoče opraviti mogli; da ne gledajo uradniki na vsako minuto, na vsako četrt ure, ali na nektere dneve, če kdo hoče plačati svojo štibro, če ravno bi se morebiti znali zagovarjati gledé na njih uradniške dolžnosti, da bi ne bili siljeni, sprejeti davkov.

Tretja prošnja gré na to, da, ko imamo skušnje, da včasih se mora več kmetov zarubiti v eni vasi ali občini, ali v sosednih vaseh zarad davka, in gre eden rubit, tako da jih na dan po 10—20 ali še več rubi, za ktero delo mora vsak posebej plačati tako, da na zadnje skor toliko stroškov pride, kakor je pravega davka, naj se temu v okom pride. To ni po pravici. Prosim tedaj, da deželna vlada skrbi, da se take napake odpravijo, in da se rubežno plačilo enako razdeli na vse ob enem, ali na en dan rubljene, z eno besedo, da se po krivici in nepotrebno ne napravljajo stroški ljudém. (Živa pohvala.)

Za dr. Tomanom govorí še deželnega glavarja namestnik Peter Kozler tako-le:

V lanskem delovanjskem sporočilu je stalo tudi to-le: „Pa tudi nektere c. k. okrajne gosposke niso storile svoje dolžnosti. Tako se za l. 1866. kočevskemu in ribniškemu okraju ni čisto nič, in laškemu samo 104 gold. 79 kr. odpisalo, čeravno je sploh znano, da spadajo ti kraji med najsiromašneje“.

Tedanje sporočilo je nagnilo gosp. deželnega predsednika, da je deželnemu odboru obljubil poslati pregledni izkaz od tistih zneskov, ki se bodo vsled najvišega sklepa od 31. decembra 1864. l. vsakemu okraju na gruntnem davku za 1866. in 1867. leto odpisali.

Ta obljuba prečastitega g. deželnega predsednika mi je dala priliko, da sem v odseku storil predlog, naj se ta pregledni izkaz letošnjemu sporočilu zastran gruntnega davka priloží, ter se je moj predlog po vseh odsekovih udih potrdil in izkaz res pridal.

Najpovršneji pogled v ta izkaz kaže, kako različno se je ravnalo, kar je že tudi g. dr. Toman omenil, in moram reči, da se po moji misli ni delalo s primerno marljivostjo. Jaz spominjam le to, da se je zavolj Ribnice in Kočevja že lani odgovor zahteval.

Tema okrajema se za 1866. in 1867. leta ni ne en krajcar odpisal. Tudi laškemu okraju se za 1867. leto ni čisto nič odpisalo.

Kot zastopnik teh davkovskih okrajev si štejem za dolžnost, prošnjo izreči, da se za črko a), kjer gré za ukaz c. k. okrajnim glavarstvom, to povdari, in da se laški, ribniški in kočevski davkariji zapové, da bodo ta najviši sklep od 31. decembra 1864. leta na tanko spolnovale, da bodo tako tudi moji volilci enkrat presvitlega cesarja milosti deležni. (Dobro!)

Naposled govorí poročevalec Svetec tako-le:

Jaz bodem le nekoliko dodal temu, kar so izrekli prečastiti predgovorniki in sicer bodem ob kratkem nekoliko besedi odgovoril prečastitemu gospodu deželnemu predsedniku. Če sem ga prav razumel, se prav za prav vjemamo v poglavitnem; zakaj on se je skliceval na ukaz od 19. avgusta t. l., kterega je tudi odbor z veseljem pozdravljal in ga našel za takega, ki zahtevam deželnega zbora prejšnje leto izrečenim popolnoma zadostuje; in je menil, da zdaj, ko imamo ta ukaz, bi prve točke, ki jo predlaga odbor, prav za prav ne bilo treba. Mislim, da se prav ne razumevamo; zakaj odbor le to namerjuje, da bi se na tanko pazilo,

da bi ta ukaz se spolnoval. Ne vem, da bi zadostilo, če se bode tako spolnoval, kakor dozdanji ukazi. Mi imamo skušnje od poprejšnjih let, da se ukazi niso spolnovali in skrb, da bi se tudi ta ukaz ne spolnoval, mislim, je opravičena po skušnjah, ktere smo do zdaj doživeli. To tedaj, kar predlaga odbor, ni od več, ampak je res od sile potrebno, ako želimo, da se ukaz popolnoma spolni; mislim, da vlada nima za kaj nasprotovati, ako jo prosimo, naj pazi skoz in skoz brez prestanka, da se bode izdan ukaz spolnoval.

Kar se tiče druge točke za črko *b* je tudi izrekel g. predsednik svojo misel, da je tudi v tej reči že ustreženo, kajti ravno omenjeni ukaz veleva, da naj se privzamejo župani občinski itd. Odbor je ta stavek prevdarjal, ali njemu se je zdelo, da ti zaupniki, kakor jih ima v mislih ukaz, niso taki, ktere bi izbiral občinski zastop, ampak taki, ktere okrajni poglavarji po svoji volji pokličejo in privzamejo. Odboru se je pa potrebno zdelo, da se ti zaupniki izvolijo od občine, in da jih občinski zastop sam naznani za to, ker vemo, da občinski župani, čeravno so občini za zastopnike izvoljeni, niso na vse strani občinski zaupniki. Saj vemo, da se pri županu najpred na to gleda, da zná pisati, in zato morajo ljudje izvoliti tistega za župana, kteri ravno pisati zná; ali pri taki volitvi se ne gleda na posebne lastnosti in druge potrebe dotičnega župana, ktere se večkrat še le pozneje pokažejo, in mislim, da ravno kar se davka tiče, ni vsak občinski župan tudi občinski zaupnik v tej reči. Ravno iz tega vzroka se je pa odseku potrebno zdelo, da bi se vlada posebno naprosila, da bi se jemali za zaupnike taki možje, ktere občina sama za to izbere in dotičnim okrajnim glavarstvom naznani.

Kar se tiče zadnje točke za črko *d* je izrekel gospod deželni predsednik, da ta reč ni prav na svojem pravem mestu, da reambulacija ostane tudi po novi postavi.

Jaz se drznem drugo misel izreči. Po moji misli reambulacije popolnoma prestanejo; le tako imenovana evidencija ostane; ker tudi nova postava skrbi, da bodo, kakor dozdaj, katasterske premembe razvidne; ali reambulacije v sedanjem pomenu ne bo, in je tudi ne bo moglo biti, zakaj po novej postavi se bode cenitev tako godila, da bodo možje cenilci najpred posamezne parcele cenili; ti opravijo cenitev, in geometer še le pride za njimi, ter potem zaznamova, kaj so cenilni možje rekli, in potem v mapo prenese. Tedaj posebne reambulacije po novej postavi ne bode in je biti ne more; zakaj namen sedanje reambulacije je posebno le ta, da geometer konštatira premembo v kulturah, po novi postavi po geometer nima tega konštatirati, ampak to konštatirajo cenilni možje. (Pintar: tako je!)

Tedaj je moja misel, da po novej postavi reambulacija nima nič več opraviti, in če bi tudi kaj imela, gotovo je, da po §. 14. nove postave o zemljišnih davkih taki stroški ne zadevajo več občine in dežele, ampak samo državo. Torej je po mojem mnenji tudi ta točka popolnoma opravičena.

Kar se tiče predloga g. poslanca Dežmana, moram reči, da ga popolnoma za opravičenega spoznavam, meni se samo treba zdi nekoliko opravičiti odsek, zakaj da on ni takega predloga prinesel pred zbor. Vzrok temu je ta, da to, kar je povedal g. Dežman, spada v budget in o budgetu ima finančni odsek govoriti, ne pa ta odsek, ki je bil postavljen za delovanjsko poročilo. To je vzrok; drugače pa, kar se same stvari tiče, rad pritrjujem g. Dežmanovemu predlogu. —

Vsi predlogi so bili enoglasno odobreni.

Vrtec lepoznanski.

Visoka pesem.

Zložil Jovan Vesel-Koseski.

(Dalje.)

VIII.

Skusbi ne prepušaj nas!

Dobrih del po stopnici hoditi,
To nam je od nekdaj tvoj ukaz,
Ne dvomljiv, ne omahaven biti,
Bliža kjer zavodbe se izraz;
Kot junak poguma se napolni,
De stojí v boritvi krepki dob,
Vihri kjer, al množici nevoljni
Kaže strog namembe ojstri zob;

Tako tud kristjanu je potreba
Paznosti, poguma in obran,
Zraven pak, de blagor mu iz neba,
Prosbi v sled, obilno je poslan;
Božji dar de ga, veljavna vera,
Čistosti, pravice krepki duh,
V oblu borb, vertečih se, podpera,
Strupa ga otmè posvetnih muh.

Redkokrat je človek srečen tako,
Brez over doverši de obhod;
Vsih skušnjav de ognil bi se jako,
Smertnimu ni dano od prisod.
Pa krepost, kaj bila nek bi vredna,
Ako bi brez truda prišla nam?
Ravno to ji je priklada medna,
De vojak jo pridobi si sam.

Tode boj za zmago to ni igra,
Hteva moč, in terja živ pogum;
Mik mesen je slika žrelu tigra,
Zmiraj ne premaga ga razum.
Bor začnè in zatemni se duša,
Misli blesk obdá dvomljivi mrak,
Zmoten duh scer dvignuti se skuša,
Pravih pa namer ne najde vsak.

Vsmili se, gospod, ob uri toti,
Pošli nam primerjeno pomoč,
Krepi nas pogibelni na poti,
Kar pretí nesrečo, pihni proč.
Reši nas potuhe in zvijače,
Blodenja, golfije, vernih zmot,
Vari nas pod rožo skrite kače,
Zgini nam nestalniga pohot.

Z mečem daj nam bojevati vere,
Brani nas napada pravde skit,
Čistih mnenj, pogumnih iste mere,
Sledimo pravedne misli svit.
Cesta snag ostani nam podnožje,
Sercu mir tihotni bodi dan,
V tebe up nam varno je orožje,
Dela trud nečimernosti bran.

Bodi nam nevgugana pravica
Geslo zdaj, in zadni dih,
Vednoma medsebna govorica
Srečnih ur, ko časov pusto zlih;
Geslo nam namemba le nebeška,
Božji v dar in čin zaupanje,
Tako nam ne bo dosežba težka,
V sercu kar primernih želj zavrè.

Hrabro tak, namere stanovitne,
Ko sicer je prosti božji dar,
Svitle te so krone pridobitne
Vsakim, ak premaga mu je mar.
Bog nam dá, ko molimo pobožno,
Njemu v čast obernjen slab obraz:
„Vsmili se, te prosimo vsi složno,
Homatij iz grešnih otmi nas!“

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Celovca. (*Družba sv. Mohora*) je 13. novembra l. l. sklenila, za l. 1870. svojim družnikom podati sledeče knjige: 1. „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“ (5. snop.) s podobami; spisuje in nadaljuje g. M. Torkar; 2. povest „Žalost in veselje“, kterej je bilo enoglasno prisojeno prvo darilo, spisal Andrejčkov Jože; 3. Tomšičevo gospodarsko delo „Poljedelstvo“, obdarovano z drugim darilom; 4. „Domače in tuje živali“ (3. snop. „Ptice“) s podobami od prof. Erjavca, in 5. „Koledarček za leto 1871“ z imenikom in z razno kratkočasno-podučno tvarino. — Potrdil se je tudi pri tej priložnosti „Besednikov predlog, naj se privzame v „koledarček“ kolikor se dá obširen životopis pokojnega Janežiča in se mu dodá njegova podoba“. — „Življenje svetnikov“ se bo tiskalo v 17.000, ostale knjige pa v 16.000 iztisih.

Iz Loža 29. nov. J. P. — Naznanite drage „Novice“, da naš visokocenjeni učitelj gosp. Blaž Raktel iz Starega trga je po kratkem toda hudem trpljenji 20. dan t. m. umrl. Trudil se je marljivo na težavnem učiteljskem polju v ložki fari skozi 39 let. Kako srčno rado ga je imelo ljudstvo vse, kazalo se je na pokopališču, ko se je po kratkem nagovoru preč. gospoda dekana cirkniškega enoglasen jok razlegal.

Iz Gorenskega 2. nov. S. (*Kako se učitelju godí na kmetih*), náte to-le črtico. Kot cerkovnik imam v jeseni biro v žitu. Nekaj je pri nas vaščanov, kteri niso revni, vendar biro dajati se ustavljajo vsako leto. Koj ob nastopu službe leta 1867. sem čul, da mi bode zaostajala kolektura, in res prvo jesen sem sam to skusil. Zarad tega sem šel k županstvu. Al kaj sem tukaj izvedel? „Idite do c. k. okrajne gospóske“ — je bil odgovor. Vložim tedaj tukaj prošnjo. Ležala je tiho in mirno kot v zimskem spanju nezapopadljivo dolgo. Drugo prošnjo vložim še le 12. svečana t. l. Iz tega vidiš, dragi bralec, da mi je za l. 1868. zopet bira — zaspala. Nekega dne pride vendar od omenjene gosposke do županije ukaz, naj ona to reč poravná. Šel sem tje; al župan mi pravi: „Jaz ne morem zdaj nič storiti, počakajte; ako v 14 dneh nič ne dobite, potem morate še enkrat prositi. Čas 14 dni preteče, toda niti sluha niti duha ni o biri. 16. aprila vložim zopet prošnjo, pa — zastonj. Kmalu potem pride c. k. okrajni glavar po druzih opravkih v našo vas. Jaz to zvedši, stopim do njega, se mu poklonim in ga prosim ponižno v tej zadevi hitrega pripomočka. Na to mi on tako-le odgovori: „Šte že vložili prošnjo?“ „Da“, gospod, že trikrat“. „Pa še potrpite, mi pravi, to ne gré tako hitro. Za prvo Vam doide pismeno vprašanje, ali ste že dobili kaj ali ne; na to bodete odgovorili; še le potem bodem razposlal do županije eksekutivne listke s pristavkom, da naj ona to reč končá. Poklonivši se po razgovoru odidem, misle si, da takim gospodom je lahko o potrpežljivosti govoriti, kajti oni imajo vsega dovelj, marsikteremu moje „baže“ se pa velikokrat „pajčevine po trebuhu“ delajo. — Preteklo je spet okoli 5 mesecev, — al za „šolmeštra“ ni hotela napočiti „zarija boljše prihodnosti“. — 28. kimovca sem tedaj djal: France, ker si že šestkrat prosil, poskusi še sedmikrat; morda se ti izide po volji. Naredim toraj prošnjo ter razkladam, da moji dohodki niso tako obilni, da bi pri dandanašnji dragini, in ko moram cerkvenemu hlapcu dajati 70 gold. letne plače, mogel puščati biro okoli 18 gold. vrednosti. Res v treh dneh mi pride prošnja nazaj z rubriko: „Dem Gesuchsteller mit der Weisung zurück, den Ausweiss über die Collektur-Rückstände neuerlich (!) vorzulegen“. Hipoma vstrežem tudi tej želji, al mili Bog! zopet preteče šest tednov, in vedno še glodam kost potrpežljivosti! Ali ni po takem resnica, kar že starodavni latinski pregovor pravi: „quem dii oderunt, magistrum fecerunt?“

Iz Brezovice poleg Ljubljane. (*O napredku živinoreje in semnju.*) Ne zamerite nam „Novice“, ker je napredek geslo današnje dobe, da se tudi mi drznemo o napredku živinoreje naše močvirnate doline spregovoriti. Odkar smo začeli po nasvetu rodoljubnih mož v „Novicah“ in „Pratiki“ ravnati, da smo sopašnike razdelili, hribovsko pašo opustili in živino v hlevih krmiti začeli, nimamo samo lepše živine in več gnoja, temuč tudi v borštih zdaj mlado lesovje raste, da ga je veselje pogledati, ktero je popred kakor pristriženo stalo. Vsega tega bi mi nikdar ne bili dosegli, ako bi bili glas teh rodoljubnih mož preslišali. Kdor še spí, naj se tedaj zdrami, in naj posluša glas, kteri v njegovo korist doní! V naši dolini je pa že tudi mnogo šotnatih delov zgorelo tako, da imamo zdaj tam senožeti, kjer je nekdaj šota ležala, in tako tudi več mrve pridelujemo memo nekdaj; to pa nam je tudi pomagalo, da smo število živine skoraj čez polovico pomnožili. Tako imamo zdaj v naši fari toliko lepe živine: goveje, konjske in prešičev, da tudi pri nas lahko semnje imamo. Naš čislani gospod župan nam je peticijo za dovoljenje semnjev naredil do slavne c. k. deželne vlade, ktera nam je 3 semnje za živino dovolila, in sicer: 30. grudna, 17. prosinca ali sv. Antona dan, in v četrtek po véliki noči vsako leto. In tako bomo že prvi semenj 30. grudna imeli, če ga tudi „Pratika“ še ni naznanila, na Brezovici pri sv. Antonu, eno miljo od Ljubljane poleg tržaške ceste; potem pa vsakega na dovoljeni dan. Pridite tedaj, ki želite lepe živine kupiti in vi, ki jo želite prodati. Pridite obilno, da bo veliko barantije. Farmani.

Iz Šenčurja 24. nov. R. (*Šolske homatije*). Vsled dopisa c. kr. okrajnega glavarstva v Kranji od 23. dne p. m. smo v naši župniški cerkvi začetek šole 3. dan t. m. s to gosposkino opombo oznanili, da taki stariši, ki svoje otroke nemarno pošiljajo v šolo, bodo brez usmiljenja kaznovani. Mislil bi človek, da naše sl. c. k. okrajno glavarstvo, kot sedanja viša šolska gosposka, ktera umeje tako strogo žugati ljudem in v enacih zadevah tudi ne prizanaša rada pregrešnikom, bode tudi skrbno pazilo na to, da je šolsko poslopje z vsem potrebnim previdено. Al kar zadeva našo šolo, čutiti je, kakor bi okrajni glavar bal se zameriti svojemu ljubčeku in našemu občinskemu županu, ki mu je vseh slučajih ne samo zvest podtikavec, marveč še po njegovem mnenji med Šenčurjani edina „inteligencija in kapital,“ da-si tudi nima preobilo niti v glavi niti v mošnji. Pustivši vse drugo za zdaj na strani opomnim samo to, da akoravno letošnja nenavadno zgodnja zima že ves ta mesec več ali manj občutljivo pritiska s svojim nevšečnim mrazom, vendar naša solska peč od začetka letošnjega šolskega poduka do današnjega dneva še ni bila nikoli zakurjena, in ubogi otročiči, kojih nekteri po celo uro hodá zahajajo v šolo, se v njej z učiteljem vred zarad županove zanikarnosti mraza tresejo, mesto da bi se vspešno učili. Sicer je učitelj že večkrat opomnil župana, naj oskrbi za šolo zdaj toli-

kanj potrebnih drv, za ktera on vsako leto iz občinskega sklada denar dobiva, a govoril je vselej gluhim ušesom, kajti drv le ni in šolska soba je zmirom še mrzla; dalje pritožiti se v tej zadevi si pa bojè revež ne upa, ker mu je še preživo v spominu, kako je bil obče spoštovani in izvrstni sprednik njegov naglo pahnjen v gorensko Sibirijo Rateče, ker se je bil z županom zarad šolskih drv sprl. Iz usmiljenja do ubozih otročičev so minulo soboto naš gosp. župnik se pritožili pri okrajnem glavarstvu v Kranji ter zažugali, da bodo na svojo lastno odgovornost ukazali zapreti šolo tako dolgo, dokler se ne bo s kurjavo greti začela. In dragi čitatelj! kaj misliš, kaj se je vsled tega zgodilo? Ne da bi bil c. k. okrajni glavar, kot naša viša šolska gosposka prijel župana in ga zarad te kazni vredne vnemarnosti zasluženo grajal, ampak poslal je 7 gl. kazenskega denarja šolskega našemu g. župniku, zahtevajoč, naj on oskrbi za šolo potrebnih drv. Al g. župnik, dobro spomnivši se, kako sta naš okrajni glavar g. Derbič in njegov komisar pri konecletnih šolskih preskušnjah, kjer so duhovni učitelji otroke iz krščanskega nauka v nazočnosti svojih župnikov posebej izpraševali, take zaznamke napredka za „neveljavne“ rdeče prečrtala, so denar ročno nazaj poslali ter s tem razodeli, da, ako se jim zanikuje nadzorništvo šole v tako imenitnih v nravno življenje segajočih zadevah, se za šolsko kurjavo, snaženje dimnikov, pometanje šolske sobe in kar je sicer tacih opravil, prav lepo zahvaljujejo in še to novim šolskim nadzornikom prav radi prepuščajo.

Iz Kranja 29. nov. *(V tukajšnji čitalnici)* bode prihodnjo nedeljo 5. decembra ob 4. uri popoldne občni zbor. Predložili se bodo računi in volil odbor za prihodnje leto. Vljudno vabi častite društvenike

odbor.

Iz Kranja 28. nov. —x. — Svojemu dopisu v poslednjih „Novicah“ dostavljam še nektere vrstice. Kako dober gospodar je bil prejšnji župan Pirc, vidi se iz tega, da je v najlepšem redu zapustil mestno kaso z 1800 gold. gotovine, in vendar se je pod županovanjem njegovim storilo za mesto, kolikor je bilo mogoče. Ker se očituje prejšnjemu gosp. županu, da je preveč samosvojno ravnal, tedaj nasprotniki njegovi morajo s tem nehoté sami priznavati, da dobri stan blagajnice je posebno njegova zasluga. Po vsem tem smo trdne misli, da bodo naši mestjani, kedar spregledajo, še g. Pirca prosili, naj bi jim spet bil župan; zdaj mirnega srca lahko gleda, kako se bode vršilo županovanje naprej in koliko bode mestu koristila nemška pisarija. On je bil mož, ki se ni dal po nikomur — tudi po birokraciji ne — sukati v svojem delovanji, in kako neprestrašeno je delal na prid mestu, da bi mu naklonil dohodkov, videlo se je med drugim iz tega, kako krepko se je potegoval za to, da dobí mesto poštene procente od tega, kar vinski davek znaša. Ali se bo morebiti uradnik cestni Sovan, ki je danes tukaj, jutri drugod, in ki je letal po mestu, da ne bi se volili narodni možaki, potegnil tako za korist mestno, ali pa morebiti novi odbornik „Jurij v kotu“ ali drugi novaki? Župan mestni mora srce imeti za prid mesta, vrh tega pa tudi besedo, da zna povsod in pred vsakim majhnim in velikim gospodom se potegniti za blagor mesta. — Povedati pa moram v popravo undanjega svojega dopisa naposled še to, da prečastiti gosp. Tomaž Zupan, katehet na tukajšnji gimnaziji, ni se odtegnil volitvi, ampak da je volil národne možé v 1. razredu, kjer je po uradnikih zmôgla protinarodna stranka, — v 2. in 3. razredu o národnosti še govoriti ni, naj zmaga Peter ali Pavel!

Iz Ljubljane. *(Družba kmetijska)* je od sl. ministerstva prejela te dni 300 gold. državne podpore za umno napravljena gnojnišča, — 1000 gold. pa zato, da nakupi jezerskih in trbiških ovnov in ovac in jih razdeli po deželi enako tako kakor bike. Premije se bodo razpisale, kader bodo podučne bukvice gotove, kako naj se napravljajo gnojnišča; kmalu pa se bode oklicalo, pod kterimi pogoji se bodo dajali ovni in ovce, in pozvali se bodo gospodarji, naj se oglasijo za-nje.

— *(Svetli knezoškof in pa preč. gosp. dr. Pogačar)* se danes ponoči podasta na pot v Rim; v Gorici bota z velikim škofom in knezom goriškim pričakala škofa tržaškega, kteri pred dohodom cesarjevim ne more lahko zapustiti Trsta, in potem vsi skupaj odrinejo po železnici v Rim. V cerkvenem zboru bodo tedaj s škofom Mrakom vred 4 škofje Kranjci.

— *(V zboru katoliškega društva)* je prof. dr. Vončino z vneto besedo šibal ljubljansko nemško inteligencijo, ki je dvakrat vrela v gledišče, da je gledala laž na odru — 21 let zazidano nuno „Barbaro Ubrikovo“; — dr. E. Costa je govoril o odseku, ki ga je društvo napravilo za milodarne namene, med kterimi je prvi ta, da s podporo čitalničnih gospá in gospodičin vzame na-se skrb za napravo zimske obleke za uboge šolske otroke. Kakor slišimo, osnuje katoliško društvo 12. dne t. m. veselico in dohodke njene obrne v pripomoč te miloščine, kteri, kakor prejšnja leta, naj bi pomagal vsak, komur se smili uboga mladina.

— *(Nadzornika ljublj. gimnazije in realke)* gospoda Wretschko in Holzinger sta bila zaporedoma tukaj, da sta po šolskem dvalizmu — realističnem in humanističnem — ogledavala šole. Dr. Wretshko nosi glavo zeló po koncu, Holzinger je bolj oskromen gospod, s kterim more profesor Heinrich posebno zadovoljen biti; pri nauku slovenščine v gimnaziji ga ni bilo; al zato ne, ker ne razume slovenskega jezika, ali zato ne, ker uboga slovenščina ne potrebuje nadzorstva?

— *(Na bojišču dalmatinskem ranjene ali zbolele vojake)* pripeljejo tedaj gotovo tudi v ljubljansko vojaško bolnišnico. Odbor milostnih gospá, leta 1866. ustanovljen, pod voditeljstvom gospé baronovke Codelli-jeve, je sklenil, da ostanki bandáž, šarpij itd. iz leta 1866. se porabijo za te reveže, za ktere ima sedanja dunajska vlada veliko večo odgovornost, kakor leta 1866. Belkredijeva za nesrečo na Českem.

— *(Čitalnica)* napravi prihodnjo nedeljo zvečer ob 7. uri „besedo“; en del bode pevski, drugi gledišni s podporo dramatičnega društva. Program pevskega oddelka je: 1. Poziv k petji. Možki zbor zložil V. Hendrych. — 2. Recitativo e canzone di „Fiorina“. Solo za sopran z glasovirom, zložil Drag. Perdotti. — 3. Hrepenenje. Čveterospev možki, zložil Drag. Záhorsky. — 4. Terzetto za dva soprana in tenor z glasovirom iz opere „Idomeneus“ od Mozarta. — Srečen zakon. Humoristični možki zbor, zložil Drag. Bendl. — Poleg gospodov pojete v tej „besedi“ tudi gospodičina pl. Neugebauer in gospá Odijeva. — Pevskem oddelku sledí vesela igra „Servus Petelinček“, poslovenjena po M. Vilharju.

— Slavnoznani skladatelj Davorin Jenko, ki iz Belega grada gré za leto in dan v Prago, je v ličnem iztisu na svitlo dal snopič srbskih, hrvatskih in slovenskih pesem za možki zbor in jih posvetil knezu srbskemu Milanu Obrenoviću III. — Drugi pot več o tej zanimivi zbirki, kteri je cena 2 gold.

— *(V občnem zboru muzejnega društva)* je bil pl. dr. Lehman skoro enoglasno zopet izvoljen za prvomestnika, gospodje Trinker, prof. Konšek, dr. Valenta, ravnatelj Schrey, prof. Wurner za odbornike

gosp. Dežman za zapisnikarja in gosp. Dimic za blagajnika.

— (*Pod naslovom „zidanje realke“ in „olepšanje mesta“*) je predzadnji „Triglav“ dobro opominjal, naj bi se pri novih stavbah gledalo bolj na to, da se odstranijo v notranjem mestu veliki pregreški starodavnih zidarij, kakor da se lepša mesto od zunaj, kjer ga malokdo vidi. Mi bi tej želji izrekoma dostavili to, naj bi hranilnica, ki išče pripravnega prostora za realko, v prevdarek vzela pavovo nogo našega mesta: gostilnico „pri konjiču“ in ob enem gostilnico Novakovo. Gotovo bi bili veči stroški, al dosegla bi se dva namena: realka in pa — olepšanje mesta.

— (*Prošnja.*) Vnanje gospode ude čitalnice ljubljanske, kteri za letošnje leto še niso odrajtali letnega doneska, naj blagovolijo, ker se leto koncu bliža, zaostalo plačilo društveni blagajnici izročiti.

Odbor čitalnični.

— (*Očetje nemškega ljubljanskega gledišča*) so se pa le spet s svojo „Barbaro Ubrikovo“ osramotili, ali kakor Nemec pravi, blamirali strašno, kajti te dni so prinesli časniki novico, da sodnija v Krakovu ni našla nobenega hudodelskega djanja v tem, da so, kakor so „Novice“ v svojem času povedale, nôro svojo tovaršico imele nune v svojem samostanu tako zavarovano, kakor mora biti zavarovan besen (divji) norec. Liberalizem nove êre — se vé, da je potreboval v svojo glorijo kaj tacega, da bi se pred svetom svetil, češ, da milo skrbí za preganjane in mučene nune in minihe, — in kar mahoma so tako „nedolžno“ revo staknili v karmelitarskem samostanu Krakovskem. Velika preiskava — hrup po vseh „liberalnih“ časnikih — in hajd tudi na gledišni oder ž njo, da si lačni pesnik zasluži par goldinarjev in da na gledišče pride nov kos nemške kulture. In se vé da kako bi ljubljanska „inteligencija“ mogla prestati brez — „21 let zazidane nune!“ In zdaj sodniki v Krakovu, kterih ne pači strast, rekli so, da nune niso se vkrivičile nikakoršnega hudodelstva. Tako „parturiunt montes et nascitur ridiculus mus“! Ker po takem „21 let zazidana nuna“ ne bode več ljudí tirala v ljubljansko nemško gledišče, utegne kmalu priti „Martin Luter“ na vrsto, kajti „Tagespošta“ že pripoveduje, da ga v Gradcu pričakujejo na oder, in Ljubljana iz Gradca jemlje rada, kar spada „zur Schule der Bildung“. Ako bi se pa ljublj. konsorciumu „Martin Luter še premalo interesanten zdel, izdeluje naš „Brencelj“ kakor v poslednjem svojem listu pripoveduje, strašne igre, da bodo poslušalcem v ložah in na parterji ne le lasje po koncu stopili, ampak tudi sapa jim zastala, po teh-le načrtih: „*Urša Štrboncelj*“ ali mlada deklica, ktera je bila 200 let brez vse jedí zazidana. Opera v 3 aktih z volčjim tulenjem. — „*Janez Klobasa*“ ali pečen in kuhan odrtnik, kteri sam sebe peče in jé. — „*Hinko Tolovajski*“ ali grozovit razbojnik, kteri sné po 100 ljudí na dan s kožo in kocinami. — „*Strašna prikazen v gradu Strašinskem*“ ali 9999 strahov po 100 sežnjev visokih. — „*Krvav prstan*“ ali zaslužena kazen zarad odrtnije. Na koncu vsakega oddelka se jame prstan jokati in toči krvave solze. — „*Capinov Jaka*“ ali mučenec, kteri je bil 255 let naboden na vrhu cerkvenega stolpa (turna). „*Špela Prèkvata*“ ali deklica 3 leta stara, ktera je bila tako zazidana, da je stala 360 let na eni nogi. — „*Stara copernica*“ ali žena, ktera se bo odrla do kostí pred očmí gledalcev in potem zopet oblekla v posušeno in vstrojeno kožo.

— (*Odgovor in avizo slav. vredništvu „Narod. Slov.“ na vprašanje v 139. listu*). 10.000 gold., kterih „Novice“ od vlade dandanes še niso prejele, prepuščajo „Narodu“, da jih on namesti „Novic“ potegne, kajti iz poslednjih 4 vrstic njegove kritike v listu 104., kjer vladi hvalo izrekuje za izdanje brošurice o „občnih državljanskih pravicah“, one očitno vidijo, da je „Narod“ to „debelo“ premijo veliko bolj zaslužil kakor „Novice“ sè svojo suhoparno opombo v 35. listu. Poleg te avizije „Novice“, ker imajo disposicijonsfond pod svojim ključem, še drugo debelíno od 10.000 gold. zagotovljajo „Narodu“, ako dokaže, da „Novicam“ priložena brošurica v svojih 19 členih ni original, nego le prestava iz nemškega napisa „visocih vladnih krogov nove êre“, — in vrh tega „Narodu“ zagotovljamo še druzih 10.000 gold. za to, da preveri svojega prijatla „Tagblatt“, da se je lagal, ko je v 200. listu pisal, da omenjena brošura je tako objektivno pisana, da bralec iz nje ne izvé, kaj da vlada prav za prav misli. Evo slavni „Narod“! 30.000 debelih forintov v subvencijo za prihodnje leto.

— (*Juri s pušo*) je v poslednjem svojem listu proti „Novicam“ dal muhi in komarju „zedinjeno Slovenijo“ zagovarjati. Ker se stare „Novice“ ne vkvarjajo z muhami, komarji in druzimi tacimi mladimi mrčesi, prepuščajo „Brenceljnu“, naj blagovoli „Jurja“ podučiti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Njih Veličanstvo cesar pride iz Turčije jutri v Trst. Srečno je dovršil dolgo in težavno potovanje. Presvitla cesarica mu gré v Trst naproti, od kodar se ona po morji podá v Jakin (Ankono) in odtodi v Rim. Tudi ministerstva predsednik grof Taaffe gré naproti cesarju in mu neki nese stolni govor v presojo, s kterim naj bi se odprl državni zbor dunajski 11. dan t. m. Kakor časniki pripovedujejo, ne bode neki nobene besede o premembi volilnega reda za državni zbor v cesarjevem govoru; ministra Giskra in Herbst bota že za to skrbela, da jima kak poslanec to ljubav izkaže in direktne volitve prinese pred zbor kot neobhodno potrebo, da se Avstrija reši pogube! Warensova „Wochenschrift“ pa ministrom vse kaj druzega svetuje ter pravi, naj bi za blagor državni odgovorni ministri stopili pred Njih Veličanstvo in rekli: po decemberski ustavi ne moremo pomiriti vseh avstrijskih narodov, tedaj je treba premembe njene popolnoma. Pač dober svèt to — al ministrom Giskri, Herbstu, Hasnerju ostane le klic vpijočega v puščavi.

— Dolgo in željno pričakovana dr. Fischhof-ova knjiga „Oesterreich und die Bürgschaften seines Bestandes“ (Avstrija in poroštva njenega obstanka) pride te dni na svitlo. Radovedni tudi mi pričakujemo te knjige, kajti Fischhof je federalist in njegova beseda ni prazen glas.

— „Zukunft“ v svojem 272. listu pripoveduje, da blizo 500 slovanskih študentov je na dunajskem vseučilišču in razsvitljeno ministerstvo nauka jim celih 8 ur na teden dovoli nauka v materinskem jeziku, in sicer učí prof. Miklošič vsak teden 5 ur staroslovenščino, prof. Šembera pa 3 ure česko slovnico. Je li to „vseučilišče“ take države, ki šteje največ slovanskega naroda?!

— Pasji davek je na Dunaji letos znesel čistega dohodka 68.000 gold.

— (Vžitnine, to je davka od povžitih rečí lansko leto) so v celem cesarstvu (brez Dalmacije) pobrali 55 milijonov 141.930 gold. (predlanskem le 51 milijonov), in sicer v našem delu cesarstva (Cislajtaniji) 42 miljonov 472.950 gold., na Ogerskem 12 milijonov 589.316 gold., v Vojaški granici 79.664 gold. Pobiral se je ta davek povsod od vina, mošta, piva, žganja, klavne živine in sladkora iz pese narejenega; razun tega se je vžitnina na Dunaji, v Peštu in Budi, Požunu, v Pragi, Lincu, Brni, Levovu, Krakovu, Gradcu,

Ljubljani, Trstu pobirali tudi od moke, kruha, mjila (žajfe), olja, sveč, živinske krme in zidarskega gradiva. — Od žganja se je nabralo čez 12 milijonov gold., od vina in mošta (vinskega in sadnega) čez 5, od piva (ola) čez 16, od mesá čez 5, od sladkora (cukra) čez 9, od drugih reči pa čez 4 milijone. — Pivarnic (olarij) je bilo lansko leto v našem delu cesarstva (Cislajtaniji) 2518, na Ogerskem 323, v Vojaški granici 31; — vžitnina od piva se je memo predlanskega leta pomnožila za 963.930 gold.; skuhali so piva v celem cesarstvu lani 13 milijonov 838.844 veder. Žganja so naredili lani 10 milijonov 788.649 veder. Fabrik, ki iz pese delajo sladkor, je bilo lani 151 (12 več memo predlanskega); na Češkem in Moravskem jih je največ, ondi 77, tukaj 36. — Na Dunaji so lani vžitnine pobrali za 7 milijonov 264.973 gold., v Pragi 1 milijon 276.349 gold., v Gradcu 596.441 gold., v Brni 498.280 gold., v Lincu 165.163 gold., v Ljubljani 149.215 gold., v Trstu 763.859 gold., na Štajarskem brez Gradca 1 milijon 275.269 gold., na Koroškem 369.414 gold., na Kranjskem brez Ljubljane 358.528, na Primorskem brez Trsta 298.358 gold., na Hrvaškem in v Slavoniji 146.201 gold. itd.

Iz Dalmacije. Krvavi boj je pri kraji! — al ne, da bi bila armada zadušila upor (punt), ampak tepena v gornjih krajih Kotorskega okraja se je vmaknila iz vseh kotov nazaj in začasno ustavila boj. General Auersperg je komaj ubežal Kotorcem, da ga niso vjeli, vzeli pa so mu in krdelu njegovemu vso hrano, in še celó skrinjo, kjer je imel zemljevid Kotorskega okraja in druzega pisanja več. Ker je vreme tudi zeló neugodno, pravijo, da armada opustí za zdaj dalje bojevanje, ktero bi le še večo nesrečo napravilo, in da namesti vojskovodje Auersperga, ki si ni zaslužil lavorovega venca, pride general Rodić; druge novice pa pravijo, da je zdaj ministerstvo vendar do tega spoznanja prišlo, da pošlje civilnega komisarja v Dalmacijo, da dožene mirno spravo s Kotorci, ki so vsigdar zvesti bili svojemu cesarju in so še dandanes, pa se tudi spuntali ne bi bili, ako bi bila birokracija vedela drugače se vêsti kakor se je vêdla!

Ogersko. V državnem zboru so bile stavljene tri interpelacije zavoljo dalmatinskih bojnih zadev. — Prvo je stavil grof Zihi in vprašal, ali so se vspešne naprave naredile, da se varuje veljava cele države in vojske v Dalmaciji, ker dozdaj dalmatinske zmešnjave niso poravnane. — Drugo vprašanje je stavil magjarske levice poslanec Vukovič (Magjar). On je tirjal, naj se ogerski regimenti ne pošiljajo in ne mešajo v dalmatinsko zadevo, ki ni ogerska; on misli, da ni prav, ko se morejo ogerski vojaki boriti za spolnovanje tujih postav. Če se bodo ogerski vojaki v Dalmaciji proti Jugoslovanom rabili, bodo ti Ogre sovražili. Toraj Vukovič vpraša, kaj je in bo ogerska vlada storila, da se pokličejo ogerski vojaki iz Dalmacije domú. — Tretjo interpelacijo je stavil vrli Srb dr. Miletič, kteri vpraša, če je ministru znano, ali je cesar v svoji nepričujočnosti dal poveljniku pravico obešati itd. — Nemški in vladni magjarski listi se hudujejo nad obema poslednjima interpelacijama, da moralično upor podpirate. — Razen tega je Miletič v ogerskem državnem zboru stavil dva nasveta. Prvi tirja dobrotno neutralnost za turške kristjane; drugi pa zahteva, naj se vojaška granica cela in precej provincijalizira, ne kos za kosom.

Iz Bavarskega. Volitve za državni zbor so končane. „Liberalci“ so se nadjali zmage gotove, al padli so, zmôgli so volilci, kterim je za vero še kaj mar. Ministri liberalci hočejo zdaj, kakor se poštenjakom spodobi, odstopiti; al kralj jih neki neče razpustiti.

Francosko. Iz Pariza. Komaj se je cesar Napoleon nekoliko odkrižal sitne svoje telesne bolezni, ga že morí nova skrb dušna; državni zbor se je začel, in po novih volitvah so prišli nekteri grozno hudi nasprotniki Napoleonovi in njegove vlade kot poslanci v državni zbor. Pričakovati je tedaj hudih borb v zboru.

Rusko. — Rusovska vlada obrača svoje delovanje zdaj najbolj na to, da se delajo železnice. Železnica iz Krivkova v Odeso je bila 7. oktobra, železnica od Azovskega morja v Konstantinov pa v sredi oktobra za vožnjo gotova; 15. novembra se je pa več druzih železnic odprlo. Pravijo, da še le potem, ko bode Rusija imela železnic na vse dele svetá, bode začela svojo politično akcijo.

Iz Rima. — Cerkveni zbor se začne 8. dne t. m. in bode v cerkvi sv. Petra; udeležilo se bode cerkvenega zbora, kterega že ni bilo 300 let, 35 kardinalov, ki niso škofje, 925 kardinalov-škofov, patriarhov, velikih škofov, 29 opatov, 32 glavarjev duhovskih redov, — v vsem skupaj tedaj 1017 očetov, ki imajo pravico posvetovanja in glasovanja. — Zraven teh bode pri zboru opravilo imelo 100 papeževih bogoslovcev, 50 uradnikov, dvorstvo papeževo in 124 prelatov di fiocchetti.

Iz Turčije. — Na zadnje se bota turški sultan in egiptovski namestni kralj Izmael paša vendar prav zares sprla. Namestni kralj se samosvojnega obnaša in turški vladi ni pokoren. Vladni turški časnik „Turquie“ piše: „Potrpežljivost turške vlade je pri kraji; vprašanje je — pravi — ali Izmael paša, ki vendar nič druzega ni kakor deželni glavar (guverner), hoče iz Egipta Tunis stvariti? Vlada ga bo morala odstaviti, in če to ne bi šlo z lepo, moralo bi se zgoditi s silo vojske.“ Menda se bo sultan vendar dvakrat premislil, predno vojsko pošlje v Egipt, kajti nevarno je — z ognjem igrati se; kmalu najde kaka druga vlada vzrok, da se vstopi na stran namestnega kralja egiptovskega, in Turčije bode konec, ktera le zarad tega še živi, ker velike evropejske vlade ne véjo, kako bi se delile v zapuščino turško. Beustova mešetarska politika s turško vlado je tedaj spet pri tléh.

Žitna cena

v Kranji 28. novembra 1869.

Vagán pšenice 5 fl. 60. — rží 3 fl. 40. — ječmena — fl. —. — ovsa 2 fl. 20. — soršice 3 fl. —. — ajde 3 fl. —. — prosa 2 fl. 80. — krompirja 1 fl. 50. — fižola 3 fl. 52.

Žitna cena

v Ljubljani 27. novembra 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 90 — banaške 5 fl. 50. — turšice 3 fl. —. — soršice 3 fl. 26. — rži 2 fl. 90. — ječmena 2 fl. 60. — prosa 2 fl. 70. — ajde 2 fl. 80. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir 1 fl. 60.

Kursi na Dunaji 30. novembra.

5% metaliki 59 fl. 80 kr.	Ažijo srebra 123 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 69 fl. 5 kr.	Cekini 5 fl. 89 kr.

Loterijne srečke:

V Gradcu	20. nov. 1869:	15. 66. 42. 17. 53.
na Dunaji		2. 17. 75. 20. 4.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 4. decembra.

Odgovorni vrednik: **Janez Murnik.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.